

Slabost / Smysl „poslední“

Kouba v navázání na Nietzsche interpretuje: „Nietzsche spatřuje v tomto morálním výkladu projev slabosti, pokus vystoupit z enigmatického pole světa a spočinout v úlevném obecném přesvědčení, že svět jako celek má 'poslední smysl'." (Str.272.) To je jako kdyby v šachistově nahlédnutí, že v další hře nemá šanci a že je tedy rozumné partii vzdát, bylo možno spatřovat nějakou slabost a síla by byla spatřována spíše v tom, že buď poruší pravidla nebo že kopne do šachovnice. Právě naopak síla šachistova spočívá také v tom, že si dopředu umí spočítat, má-li či nemá-li šanci ve hře, kterou právě hraje. Nechápu, proč by pro člověka primitivního, hrubiána, plného zloby atd. měla být myšlenka vyššího smyslu jakkoli úlevná (vyhýbám se tu Koubově formulaci, protože je podvodná, neboť strká tomu, kdo drží „morální výklad světa“ – ať už to je cokoli -, do bot předem slámu, kterou pak vítězoslavně vytahuje). Zdá se přece, že právě ve věku, do něhož vyúsťuje modernita se svým nihilismem, je pro všechny, pro něž platí výraz „moral insanity“, naopak úlevná myšlenka, že vposledu na ničem nezáleží, že v posledu nic nemá smysl (ostatně to není myšlenka tak „moderní“, jak by se mohlo zdát – srv. žalm .. pijme, hodujme..). Slaboch je právě ten, kdo si raději vymýšlí, že nic nemá smysl, než aby na sebe vzal riziko, že selže, když se do něčeho s vervou a hlubokým přesvědčením pustí. Ke krizi či otřesu může vést nějaká zjevná nesmyslnost nebo převládání nesmyslnosti pouze toho, kdo je ve smyslu resp. ve spolehnutí na smysl poměrně hluboce a důvěrně zakotven. Naprostá chyba však spočívá v Koubově neschopnosti rozlišit mezi smyslem jako předpokladem každé dílčí smysluplnosti a smyslem jako dílčím dosahováním něčeho, co se relativně má právo smyslu a smysluplnosti dovolat. Je to subjektivismus, který sice vyklidit pole pouhé faktičnosti, „realitě“, ale trvá na tom, že vše, co nad ni jest, je lidským výmyslem.

(Berlín, 930708-2.)